

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2019

Hyväksytty Tarkastuslautakunnan
kokouksessa 3.6.2020 § 41

SISÄLLYSLUETTELO

TARKASTUSLAUTAKUNTA	3	ARVIO VALTUUSTON ASETTAMIEN	
Tehtävät	3	TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN	
Kokoonpano ja tilintarkastaja.....	3	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISESTA	7
Toiminta	4	Kaupunkikonsernin talous.....	7
Tarkastuslautakunnan vuoden 2018		Kaupunkikonsernin talouden tunnusluvut.....	8
arviointikertomuksen käsittely	5	Hallintopalvelut	9
Kumpukartta 2018–21 -konsernistrategian		Hyvinvointipalvelut	11
keskeiset teemat.....	6	Kaupunkirakennepalvelut	11
Konsernistrategian kärkihankkeiden toteuman		Vesihuoltopalvelut	13
väliseuranta	6	Investoinnit.....	14
		Kaupunkikonserni	14
		Riskienhallinta ja sisäinen valvonta	17
		Sosiaali- ja terveystalvet	18
		Allekirjoitukset	24

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tehtävät

Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet sekä onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunta huolehtii kunnan ja kuntakonsernin tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Tarkastuslautakunta valvoo sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Tarkastuslautakunta arvioi talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Kokoonpano ja tilintarkastaja

Kaupunginvaltuuston vuosiksi 2017 – 2021 valitsemina tarkastuslautakunnan jäsenenä ja varajäsenenä ovat vuonna 2019 toimineet seuraavat henkilöt:

Varsinainen jäsen	Varajäsen
Sirkka-Liisa Kolehmainen, puheenjohtaja	Kristiina Keränen-Mahonen (30.9.2019 asti) Merja Helkamäki (30.9.2019 alkaen)
Jari Turpeinen, varapuheenjohtaja	Katja Ratilainen
Lilja Surakka	Pentti Lappalainen
Erkki Räsänen	Olavi Savolainen
Lasse Pauhala	Pentti Hyttinen

Tarkastuslautakunnan sihteereinä ovat toimineet kehitysjohtaja Jukka-Pekka Lätti ja varapuheenjohtaja Jari Turpeinen.

Kaupunginvaltuusto on valinnut vuosien 2019–2022 tilintarkastajaksi JHTT-yhteisö BDO

Audiator Oy:n. Vastuullisena tilintarkastajana ovat vuonna 2019 toimineet JHT-tilintarkastaja Kaisa Lappalainen / KPMG Julkishallinnon palvelut Oy (varahenkilönä Anniina Mäkinen), ja HT, JHT Taina Törrönen / BDO Auditor Oy.

Toiminta

Tarkastuslautakunta on perehtynyt kuntalakiin sekä ohjeistukseen sidonnaisuusilmoituksista ja -rekisteristä. Lisäksi on perehdytty eri toimielinten toimintaan seuraamalla päätöksentekoa lautakuntien pöytäkirjoista sovitun työnjaon mukaisesti sekä kysymällä syventäviä ja ajankohtaisia kysymyksiä eri toimialueilta. Tarkastuslautakunta on osallistunut vuonna 2019 pidettyyn valtuustoseminaariin ja valtuuston

strategiaseminaariin. Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2019 aikana 12 kertaa. Tilintarkastusyhteisön edustajat olivat läsnä vuoden 2019 aikana kolmessa tarkastuslautakunnan kokouksessa.

Tarkastuslautakunnan jäsenten ilmoittamat esteellisyydet on tarkastettu (Tarkltk 29.6.2017, § 44) ja otettu huomioon lautakunnan työssä.

Lautakunnan kuultavana ovat vuoden 2019 aikana ja keväällä 2020 (vuoden 2019 tarkastusta ja arviointia koskevissa asioissa) olleet:

Aika	Henkilö	Aihe
1/19	Kaupunkirakennejohtaja Jarkko Karvonen	Palvelualueen ajankohtaiskatsaus, korjausvelka-asiat ja Vanhan Kaivoksen kiinteistötilanne
2/19	JHT-tilintarkastaja Kaisa Lappalainen	Tilintarkastajan väliraportti
5/19	JHT-tilintarkastaja Kaisa Lappalainen	Vastuunalaisen tilintarkastajan tarkastusraportti
6/19	Toimitusjohtaja Jarkko Karvonen	Outokummun Seurojentalo Oy:n tilannekatsaus
9/19	Kaupunkirakennejohtaja Jarkko Karvonen	Kummunkadun remontin tilanne, palvelualueen ajankohtaiskatsaus ja Seurojentalo Oy:n tilanne (tj.)
11/19	Hallinto- ja talousjohtaja Päivi Lintumäki	Vuoden 2019 taloustilanne ja vuoden 2020 talousarvion valmistelun tilannekatsaus
	Vesihuoltopäällikkö Teemu Laitinen	Vesihuollon tilannekatsaus
12/19	Kaupunginjohtaja Pekka Hyvönen;	Kaupungin vuoden 2019 toiminnan ja talouden tilannekatsaus, vuoden 2020 talousarvion valmistelun tilanne
	Toimitusjohtaja Jarkko Karvonen	Outokummun Seurojentalo Oy:n tilannekatsaus
1/20	JHT-tilintarkastaja Taina Törrönen	Tilintarkastajan väliraportti
2/20	Vs. ympäristönsuojelusihteri Tiina Raudaskoski	Ympäristönsuojelun tilannekatsaus
4/20	JHT-tilintarkastaja Taina Törrönen Senior Legal Counsel Heikki Mustonen	Tilintarkastusyhteisön tarkastuslautakunnan toimeksiannosta toteuttama erillisselvitys konserniyhtiöiden toiminnasta

Tarkastuslautakunnan laatima arviointikertomus perustuu tarkastuslautakunnan toimikauden alussa laatimaan arviointisuunnitelmaan, Outokummun kaupungin konsernistrategiaan 2018–2021, kaupunkikonsernin vuoden 2019 talousarvioon, kaupunginhallituksen hyväksymään tilinpäätökseen, tilintarkastajan tarkastusraportteihin, tilintarkastuskertomukseen sekä lautakunnan kokouksissa saatuun informaatioon, toimielinten kokoukspöytäkirjoihin, Siun soten talousarvioon, tilinpäätökseen, arviointikertomukseen ja sosiaali- ja potilasasiamiehen selvitykseen vuodelta 2019 (<http://webdynasty.pohjoiskarjala.net/Dynasty/Outokumpu/kokous/2020524-4-1.PDF>), sekä jäsenten muutoin hankkimaan tietoon ja tekemiin havaintoihin ynnä muihin saatuihin selvityksiin kaupunkikonsernin toiminnasta.

Osana vuoden 2019 tarkastusta tilintarkastusyhteisö on toteuttanut tarkastuslautakunnan toimeksiannosta kaupunkikonsernin yhtiöiden toimintaa koskevan **erillisselvityksen**, joka on toimitettu tiedoksi konsernijohdolle. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että tilintarkastajan tarkastushavaintojen (tilintarkastuskertomus ja erillisselvitys) suosituksia noudatetaan.

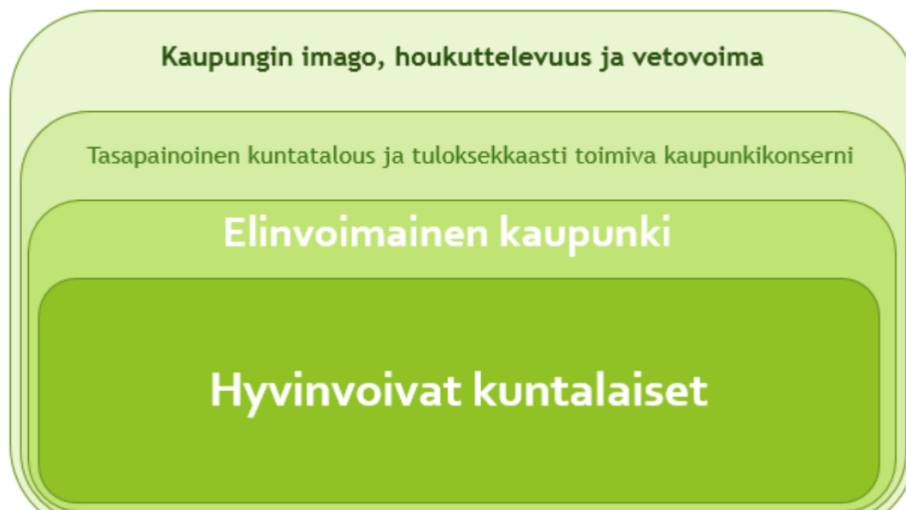
TARKASTUSLAUTAKUNNAN VUODEN 2018 ARVIINTIKERTOMUKSEN KÄSITTELY

Kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 27.5.2019 § 26 merkinnyt tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen tiedoksi.

Hyvinvointilautakunta on antanut vastauksensa tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa esittämiin kysymyksiin 11.6.2019 (§ 46), ja kaupunkirakennelautakunta 20.8.2019 (§ 38).

KUMPUKARTTA 2018–21 –KONSERNISTRATEGIAN KESKEISET TEEMAT

KONSERNISTRATEGIAN KÄRKIHANKKEIDEN TOTEUMAN VÄLISEURANTA

Kärkihanke	Toimenpide	Toteuma 2019
<i>Outokummun Mining Camp-kluusterihanke: yhteistoimintaympäristön rakentaminen</i>	Verkostomainen yhteistyö ja vaikuttaminen monitahoisesti	Tarkastuslautakunta toivoo selvitystä, kuinka yhteistyö on edennyt.
<i>Siun soten palveluverkon säilyttäminen</i>	Vaikuttaminen mm. Siun soten hallintoelimissä ja neuvottelut	Toistaiseksi toteutunut
<i>Maakuntakaava 2040</i>	Vaikuttaminen kaikissa portaissa; poliitikot, viranhaltijat	Outokummulle myönteisiä asioita on saatu etenemään.
<i>Digiväylä-kokonaisuus ja Kummun kadun infran uusiminen</i>	Järjestetään keskustelu- ja infotilaisuuksia yrittäjille ja kiinteistöjen omistajille: suunnitteluosallisuuden vahvistaminen	On toteutunut: keskustelutilaisuuksia on järjestetty. Kummunkadun remontin etenemisestä viestimisessä on ollut ajoittain ongelmia.
<i>Seudullinen elinvoima- ja kehittämistoiminta</i>	Vaikuttaminen seudullisessa päätöksenteossa sekä vaikuttavan seudullisen kehittämistoiminnan jatkuvuuden puolesta puhuminen erityisesti Josekin jälkeisenä aikana (ts. Business Joensuun aloitettua toimintansa 2019). Maakuntauudistukseen vaikuttaminen (te-palvelut).	Business Joensuun toiminnan alettua yritysneuvoja on saatu pidetty edelleen Outokummussa.
<i>2. asteen koulutuksen turvaaminen Outokummussa</i>	Vaikuttaminen Riveriaan luottamushenkilö- ja viranhaltijatasolla sekä vaikuttaminen 2. asteen rahoituksen turvaamiseksi	Koulutus on saatu pidettyä edellisen vuoden tasolla. Tarkastuslautakunta pitää erittäin tärkeänä Riveria-Outokumpu-oppilaitosyhteistyön jatkumista.

<i>Urheilutalon peruskorjaus, suunnittelu 2019, työ 2020</i>	Urheilutalon tilat peruskorjataan ja talotekniikka uusitaan	On toteutunut valtuuston päätösten mukaisesti.
<i>Liikenneväylähankkeet, erityisesti 9-tie, Viuruniemi-Pöytälahti-tie ja kaivostiet</i>	Vaikuttaminen valtakunnalliseen päätöksentekoon sekä maakunnallisiin ratkaisuihin mm. kaavoituksen osalta.	Ei vielä toteutunut Viuruniemi-Pöytälahti tien osalta.
<i>Piipon alueen muinaisrannan tutkimukset</i>	Vaikuttaminen tutkimusten toteuttamiseksi.	Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kaikista kärkihankkeista tiedotetaan aktiivisesti ja tasapuolisesti.

ARVIO VALTUUSTON ASETTAMIEN TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISESTA

Talousarvion toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut ovat sitovia. Toiminnan tunnusluvut eivät ole sitovia, vaan ne ovat arvioita toimintaympäristön kehityksestä.

Kuntakonsernin talous

Outokummun kaupunkikonsernin tulos tilikaudelta 2019 on alijäämäinen 0,6 miljoonaa euroa. Outokummun konsernitaseessa ei ole kattamatonta alijäämää eikä siten kuntalain mukaista talouden tasapainottamisvelvoitetta.

Kaupungin taloudellinen heikkeni vuoden 2019 aikana. Tilikauden alijäämä oli 1,6 milj. euroa. Verotulot vähenivät 0,1 %, ja valtionosuudet pysyivät lähes ennallaan. Kaupungin kumuloitunut ylijäämä taseessa oli 3,3 milj. euroa. Konsernin alijäämä oli 0,6 milj. euroa, ja konsernitaseen kumuloitunut ylijäämä 5,5 milj. euroa.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunta toteaa, että vaikeasta taloustilanteesta huolimatta taloutta on hoidettu valtuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti.

Emokaupungin vuosittaiset yli-/alijäämät ovat kertyneet seuraavasti:

TASE T€	2017	2018	2019
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	2733	4 990	4889
Tilikauden yli-/alijäämä	2257	513	-1600
Taseen kertynyt yli(+)/ali(-) jäämä yht.	4 990	5 503	3 289

Esimerkkejä kaupunkikonsernin riskeistä

- Kiinteistöihin liittyvät riskit, erityisesti huono kunto ja korjausvelka
- Infraan liittyvät riskit
- Siun soten ja tytäryhtiöiden taloudellinen tilanne

Kaupunkikonsernin talouden tunnusluvut

Kuntalain mukaan arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista

seuraavan vuoden alusta lukien. Outokummun kaupungin vuoden 2019 tilinpäätöksessä peruskaupungin tilinpäätös osoittaa -1,6 milj. euron alijäämää ja taseeseen kertynyt kumulatiivinen ylijäämä on 3,3 milj. euroa.

Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa.

Arviointimenettely voidaan myös käynnistää, jos alla olevassa taulukossa mainitut muut kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet taulukossa mainitut raja-arvot.

	TP 2018	TP 2019	Kyllä/Ei toteudu
Kuntakonsernin alijäämä €/as viimeisin tilinpäätös - 1 000 € ja sitä edeltävä - 500 €	998 €	882 €	Ei toteudu
TAI SEURAAVAT KAIKKI			
Kuntakonsernin vuosikate negatiivinen (ilman harkinnanvaraisia valtionosuuksia)	6,093 m€	5,299 m€	Ei toteudu
Tulovero-% vähintään 1 %-yksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien keskimääräinen painotettu	Kaikki kunnat 19,86 Outokumpu 21,75	Kaikki kunnat 19,88 Outokumpu 21,75	Kyllä toteutuu
Kuntakonsernin lainamäärä ylittää kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 %:lla	Kaikki kunnat 6 558 €/as Outokumpu 4 493 €/as	Kaikki kunnat 6 537 €/as Outokumpu 5 172 €/as	Ei toteudu
Kuntakonsernin suhteellinen velkaantuneisuus vähintään 50 %	49,8 %	53,5 %	Kyllä toteutuu

Tarkastuslautakunnan arvio:

Outokummun kaupunkikonsernin kokoluokka on kaupungin väkimäärään nähden suuri.

Riskienhallinnan näkökulmasta on myös huomioitava, että talousnäkyvät ovat edelleen huonot enemmistössä konsernin tytäryhtiöitä ja konsernivelka on korkealla tasolla. Lisäksi infran korjausvelan määrä on suuri (1,1 milj. / vuosi) perustuen laskennalliseen jälleenhankinta-

arvoon 2000 €/m². Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan riskienhallinnan kannalta on keskeistä, miten korjausvelan kehitystä seurataan jatkossa. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan korjausvelan hallinta on erittäin haasteellinen.

- Korjausvelan laskentakaava:
Laskennallinen jälleenhankinta-arvo (€/m²) x kunnallisteknisen infran koko

Kaupunginhallitus ja johtavia viranhaltijoita vierailulla Kuntamarkkinoilla sekä Eduskuntatalolla 11.9.2019.

Hallintopalvelut

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa vahvistetaan.

Tarkastuslautakunta suosittelee laajentamaan sisäisen valvonnan selontekoa kaupungin eri tehtäväalueille ja esittämään selonteossa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä (mm. omaisuuden turvaaminen, sopimushallinta).

Siun soten kattamattomat alijäämät ovat riski kaupungille. Herää kysymys, onko kaupungin etua valvottu riittävästi ja tasapuolisesti kuntayhtymien osalta.

Kaupunginjohtajan johtajasopimusta ei ole päivitetty tällä valtuustokaudella.

Outokummun kaupunki on kuulunut 1.1.2017 lukien Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymään, Siun soteen (kaupunginvaltuuston päätös 2016). Siun soten kuntakohtaisten maksuosuuksien määräytymisessä ja laskutuksessa on ollut epäselvyyttä kuntayhtymän koko toiminta-ajan.

Tämä on heikentänyt luottamusta Siun sotea kohtaan.

Kaupunkikonsernin yhteistoimintamenettely on toteutettu syksyllä 2019.

Tarkastuslautakunta arvostaa henkilöstön muutostyöskentelyvalmiutta, jolla on erityinen merkitys tavoitteiden saavuttamisessa.

Yhteistoimintamenettely 2019

Tavoitteet:

Yhteistoimintamenettelyn tavoitteena ovat sekä pysyvät että kertaluonteiset säästöt. Pysyvien säästöjen osalta vuonna 2020 tavoitellaan 0,5 miljoonan euron henkilöstömenojen vähentämistä, ja vuonna 2021 yhteensä 0,8 miljoonan euron säästöjä.

Toimenpiteet (Khall 9.12.2019)

- Irtisanotaan enintään neljä vakinaisessa palvelussuhteessa olevaa henkilöä, osa-aikaistetaan enintään yksi henkilö
- Viim. v. 2021 kokonaan tai osittain eläköityvien osalta jätetään täyttämättä enintään 6,5 henkilötyövuoden verran tehtäviä
- Määräaikaisen henkilöstön määrää vähennetään enintään kahdeksan henkilötyövuoden verran
- Ketään ei lomauteta v. 2020
- Osana vuoden 2020 talousarviota muita säästötoimia 106 000 €
- Outokummun Energia Oy:n tuloutusta kaupungille nostetaan 100 000 € määräaikaisesti vuonna 2020

Toimenpiteet:

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota lapsi- ja vanhusvaikutusten arviointiin: missä, miten ja mitä arviointi on tähän mennessä vaikuttanut, ja onko aluehallintoviraston ohjeistukset tuotu käytäntöihin? Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä ja toistaa jo viime vuonna esitetyn asian, että ko. arviointimenetelmää tulee käyttää aktiivisemmin.

Lapsi- ja vanhusvaikutusten arviointi ei ole nähtävissä päätöksissä. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että valmisteluvaiheessa toteutettu lapsi- ja vanhusvaikutusten arviointi otetaan huomioon ja dokumentoidaan selvemmin näkyviin päätöksenteossa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä (hyte-työ) on toteutettu kaupungissa strategian mukaisesti. Hyvinvointisuunnitelma on hyväksytty ja sitä on toteutettu konkreettisesti mm. hankkein. Vuosittainen hyvinvointisuunnitelma on integroitu talousarvioon (mm. HVS-tavoitteet). Tarkastuslautakunta pitää hyvin tärkeänä hyvinvointisuunnitelman aktiivista seuraamista ja toteuttamista.

Outokummun kaupunki hyväksyttiin kesäkuussa 2019 valtakunnalliseen, THL:n koordinoimaan Terve Kunta -verkostoon ensimmäisenä pohjoiskarjalaisena kuntana.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että osallisuus- ja yhteisötoimikunnan toiminta on jäsentynyt ja konkretisoitunut (mm. Osallisuusviikon järjestäminen).

Elinkeinojen kehittämisen osalta on huomioitava, että kaupunki on ostanut vuoden 2019 alusta palveluita seudulliselta Business Joensuu Oy:ltä aiemman elinkeinoyhtiön (Josek Oy) omistajasuhteen sijaan.

Tarkastuslautakunta huomioi, että kaupunkikonsernin taloushallinnon ja ICT-palvelujen kustannukset eivät ole laskussa ja pitää tärkeänä, että taloushallinto- ja ICT-kustannuksia koskeva selvitys toteutetaan vuoden 2020 aikana. Vuonna 2019 ICT-palvelujen ostot Meita Oy:ltä ostot olivat yhteensä 588 869 euroa (v. 2018 483 131 eur).

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä toimintana, että kaupungin ajankohtaisasioista on järjestetty avoimia kuntalaisinfo- ja keskustelu-tilaisuuksia (v. 2019 mm. Urheilutalon peruskorjaus, Kummunkatu-Digiväylä-kokonaisuus sekä Siun sote -neuvottelukunnan avoimet kokoukset). Käytäntö tukee suunnitteluosallisuutta konsernistrategian tavoitteiden mukaisesti.

Arviointikysely:

Tarkastuslautakunta on toteuttanut osana vuoden 2019 arviointikertomuksen valmistelua arviointikyselyn kaupunginvaltuutetuille, kaupunginhallituksen jäsenille, kaupunginhallituksen alaisten toimielinten puheenjohtajille sekä kaupungin tytäryhteisöjen johdolle. Kyselyyn vastasivat (n = 8) ao. erittelyn mukaisesti.

	n	Prosentti *
Kaupunginvaltuusto	6	22,22%
Kaupunginhallitus	4	44,44%
KH:n alainen toimielin (pj.)	3	100,00%
Tytäryhteisön johto (hall. pj. / tj.)	1	10,00%

(* osuus ko. toimielimen / vastaajajoukon koosta)

Tarkastuslautakunta pitää tarpeellisena vuosittaisten arviointien toteuttamista sekä palautteita työskentelyn kehittämiseksi.

Saatujen vastausten yhteenvedona tarkastuslautakunta päättää, että toimintaan tarvitaan enemmän avoimuutta, yhteistyön kehittämistä ja koulutusta. Avoimista vastauksista voidaan todeta, että vastaajat toivovat enemmän selkeyttä ja avoimuutta päätöksentekoprosessiin.

Tarkastuslautakunta ei kuitenkaan ole tyytyväinen saamiensa vastausten määrään.

Hyvinvointipalvelut

Tarkastuslautakunnan arvio:

Palvelualue on pysynyt talousarviossa.

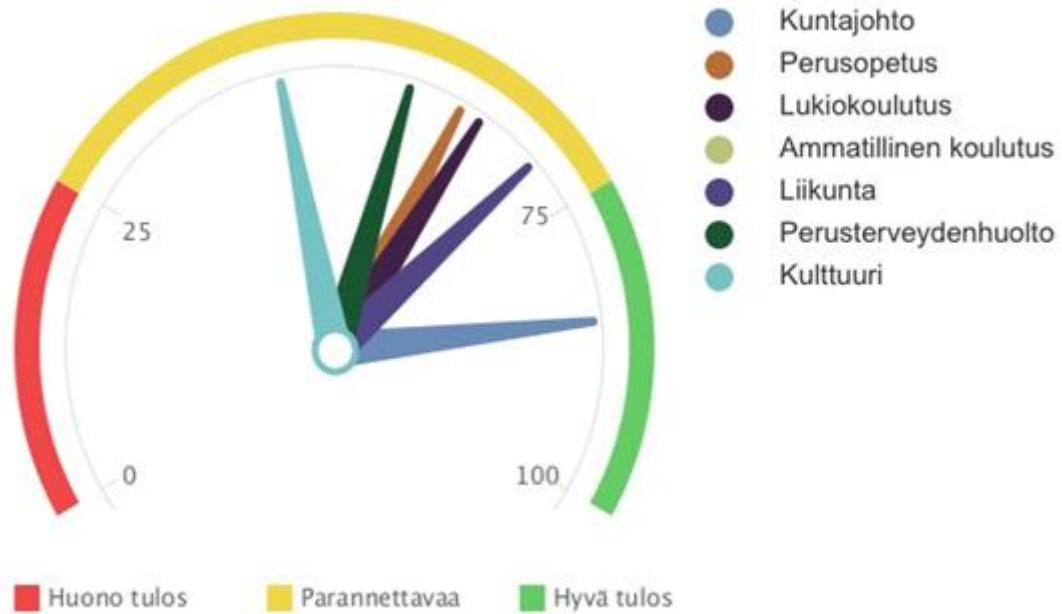
THL:n hyvinvointimittareita tulee hyödyntää aktiivisemmin.

Kouluterveyskyselyn hyödyntäminen on erittäin tärkeää. Tarkastuslautakunnan mielestä kouluterveyskyselyjen tavoiteasettelu turhan suurpiirteinen. Tarkastuslautakunta esittää, että tavoiteasettelu kuvataan seuraavassa talousarviossa kohdennetummin. Mitä toimenpiteitä on tehty niiden asioiden eteen, joissa ei ole päästy tavoitteeseen?

Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa on vaikuttavaa.

Outokumpu hyväksyttiin 22.11.2019 UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -toimintamalliin. Lapsiystävällisessä kunnassa tehdään lapsivaikutusten arviointia lapsia koskevista päätöksistä ja talousarviossa ohjataan riittävästi rahaa lapsille suunnattuihin palveluihin. Jokaisella lapsella on yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua ja käyttää palveluita. Malliin lähteneet kunnat voivat saada UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen kahden vuoden kehittämistyön jälkeen. Tunnustus on myönnetty tähän mennessä 13 kunnalle.

Outokummun TEAvisari-tulokset 2019

	Outokumpu	Koko maa
Kaikki sektorit	64	68
Kuntajohto	85	78
Perusopetus	62	66
Lukiokoulutus	64	69
Ammatillinen koulutus	..	66
Liikunta	70	74
Perusterveydenhuolto	57	67
Kulttuuri	45	59

THL:n valtakunnallinen TEAvisari-arviointi mittaa vuosittain suomalaisten kuntien terveyden edistämisen aktiivisuutta ja kehitystä. Lisätietoja: www.teavisari.fi.

(Piirroskuvat: Pertsan III, kooste Pertti Hakasen asia- ja herjapiirroksista vuosilta 1990–1995 Outokummun Seudussa, viite X.X.1991X.)

Kaupunkirakennepalvelut

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunta on huolissaan terveyskeskuskiinteistön kunnosta, sisäilmahaasteista sekä jo tehtyjen korjausten riittävydestä. Ovatko tilat asialliset Siun soten palveluverkkosuunnitelman mukaisen laajan palvelun toimipisteen säilymiseksi paikkakunnalla?

Kaupungin ja konserniyhtiöiden kiinteistöjen sisäilmaongelmiin tulee edelleen kiinnittää huomiota. Tarkastuslautakunta muistuttaa, että kunnossapitomäärärahoja ei ole varattu talousarvioon riittävästi.

Tarkastuslautakunta esittää toivomuksenaan, että puukauppasuunnitelmaa päivitetään ajantasaiseksi ja että siinä pysytään.

Tilintarkastajan arvio:

”Toimintakertomuksessa tulee antaa arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista. Jos korjausvelka on merkittävä ja on uhkana kaupungin toiminnolle, tulisi korjausvelka kertoa toiminta-kertomuksessa.”

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston toimintakertomusohje (3.2.9. arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista):

Toimintakertomuksessa on arvioitava kunnan ja kuntakonsernin toiminnan laajuus ja rakenteeseen nähden tasapuolisesti ja kattavasti merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita toiminnan kehittämiseen vaikuttavia seikkoja. Raportissa on suositeltavaa ottaa huomioon kunnanvaltuuston hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet, joissa on usein päätetty riskien luokittelusta, niihin suhtautumisesta ja niistä raportoinnista.

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen, että korjausvelka on kuvattu tilinpäätöksessä (s. 29).

Tarkastuslautakunta pitää myönteisenä, että merkittävä kaupunki-infran peruskorjausprojekti (Kummunkatu-Digiväylä-hanke) käynnistyi. Huomioitavaa kuitenkin on, että urakoitsijan vastuulla olevan keskeneräisen / asfaltoimattoman tieosuuden kunnossapidossa syksyn-talven-kevään ajan on ollut puutteita. Samoin puutteellista on ollut väliaikaisista liikennejärjestelyistä sekä projektin etenemisestä tiedottaminen; mahdollisimman laajasti kaupunkilaisia saavuttava monikanavainen viestintä on tarpeen (esim. Kulttuuritalo Maritan info-TV, Outokummun Seutu).

Tarkastuslautakunta toteaa, että asiakaspalvelunäkökulma on ollut puutteellinen projektin viestinnässä, ja kiinnittää huomiota, onko viestinnän suunnitelmallisuus ja vastuut huomioitu urakkasopimuksessa.

Tarkastuslautakunta pitää myönteisenä, että maa- ja metsätilojen myyntiä on hoidettu tarjosten perusteella.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan on myönteistä, että arvio korjausvelan suuruudesta on laskettu ja että sen kehitystä seurataan.

Valtio ei ole riittävällä tavalla ottanut vastuuta Kummunkadun pilaantuneiden maiden (pima) käsittelystä koituvista kustannuksista. Tämä tulee olemaan taloudellinen rasite jatkossakin, ja asettaa Outokummun eriarvoiseen asemaan verrattuna maakunnan muihin kuntiin.

Vesihuoltopalvelut

Tarkastuslautakunnan arvio:

Vesihuoltopalvelut ovat toimineet hyvin.

Huoltovarmuuden takaamiseksi on tehty useita toimenpiteitä. Kaikista korjaustoimista huolimatta korjausvelan määrä pysyy suurena.

Investoinnit

Kaupungin investointimenot ylittivät alkuperäisen talousarvion 969 t. € (toteuma 31,5 %) ja alittivat muutetun talousarvion 380 t. € (toteuma -8,6 %).

Talousarvion investointimäärärahat (netto) ylittäneitä (10/29) kohteita ovat olleet vuonna 2019

- hyvinvointipalvelut, arvopaperit ja osakkeet, - 2 t. eur
- kaupunkirakennepalvelut, maa-alueiden hankinta, -9 t. eur
- kaupunkirakennepalvelut, Erä- ja luontokeskuksen rakenteiden kunnostus, -3 t. eur
- kaupunkirakennepalvelut, Kulttuuritalo Marita, -2 t. eur
- kaupunkirakennepalvelut, Urheilutalon peruskorjaaminen, -38 t. eur
- kaupunkirakennepalvelut, Digiväylä-hanke, -295 t. eur, muutettu TA
- kaupunkirakennepalvelut, Mustolan päiväkodin talotekniikan uusiminen, -3 t. eur
- kaupunkirakennepalvelut, Omatoimikirjaston muutostyöt, -16 t. eur
- kaupunkirakennepalvelut / vesihuoltopalvelut, Kummunkadun kunn./sadevesiviemärointi, -64 t. eur
- kaupunkirakennepalvelut / vesihuoltopalvelut, Kummunkadun kunnallistekniikka, -57 t. eur

Tarkastuslautakunta tutustumassa Kummunkatu-Digiväylä-projektin etenemiseen 25.9.2019.

Kuvassa vasemmalta oikealle lautakunnan varapuheenjohtaja Jari Turpeinen, kaupunkirakennejohtaja Jarkko Karvonen, lautakunnan puheenjohtaja Sirkka-Liisa Kolehmainen sekä lautakunnan jäsen Lilja Surakka.

Kaupunkikonserni

Yleiset kaupunkikonsernia koskevat asiat

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunta on saanut tytäryhtiöiltä asiakirjat pyydettyinä.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan LEAN-koulutus on myönteinen asia ja edistää osaltaan konsernin sisäisen yhteistyön kehittämistä ja tiivistämistä. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että LEAN-prosessit "viedään maaliin".

Kaupunkikonsernin yhteismarkkinointitoimia on toteutettu talousarvion mukaisesti vuonna 2019. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan markkinointia tulee edelleen kehittää konsernina ja mitata vaikuttavuutta. Sosiaalisen median hyödyntämisen ja verkostomaisen työskentelyn pitäisi olla huomattavasti nykyistä vahvempaa.

Konsernivelelän määrä on edelleen korkealla tasolla (5 172 euroa/asukas vuonna 2019), mikä muodostaa riskin kaupunkikonsernin koko huomioiden. Asukaskohtainen lainamäärä on kuitenkin viimeksi raportoitu valtakunnallista keskiarvoa (6 537 euroa) alhaisempi.

Outokummun kaupunkikonserni on väestömäärään nähden suuri ja konsernivelelka on korkealla tasolla. Lisäksi kaupungin mahdollinen velkaantuminen peruskorjausten myötä kasvattanee konsernivelelän määrää. Konserni-strategiassa on määritelty, ettei konsernin asukaskohtainen lainamäärä saa ylittää 6 000 € (2019 vuonna 5 172 €/asukas, 2018 vuonna 4 487 €/asukas).

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kaupunginhallituksen sekä elinvoima- ja omistajaohjausjaoston tulee pohtia vaihtoehtoja tytäryhtiöiden talouden tervehdyttämiseen mm. fuusioinnilla ja liikekiinteistöjen myynnillä.

Yrityksiä tulee kohdella yhdenvertaisesti

Outokummun kaupungin yhtiöiden tulisi kohdella maksuvaikeuksissa olevia yhtiöitä lähtökohtaisesti tasapuolisesti ja yhdenvertaisesti. Outokummun kaupungin konserniohje ei määritä, milloin ja miten kaupunkikonsernissa toimitaan tilanteissa, jossa saatavia jää maksamatta.

Kuntalain 2:7 § määrittää kunnan toimialan. **Kunnan toimialaa ohjaa myös yhdenvertaisuusperiaate**, josta voidaan johtaa kieltä antaa taloudellista tai muuta tukea yksityisille ilman erityisiä perusteita. EU:n valtioneuvoston päätöksessä rajoittavat kuntien harkintavaltaa päätettäessä yritystuen ehdoista ja muodoista. Yritystoimintaa voidaan tukea valtioneuvoston päätöksessä rajoittavissa puitteissa. Tuki ei saa olla valikoivaa, se ei saa vääristää kilpailua eikä sillä saa olla vaikutuksia EU:n markkinoilla (Sopimus Euroopan unionin toiminnasta, SEUT 107). Valtioneuvoston päätöksessä soveltamisen edellytyksenä siten on, että kaikki tunnusmerkit täyttyvät.

Kuntalain ja valtioneuvoston päätöksessä mukaisesti kunta ei voi ilman nimenomaisesti säädettyä poikkeusta tukea yhtiöitä, jotka toimivat kilpailuilla markkinoilla. Valtioneuvoston päätöksessä näkökulmasta kilpailun katsotaan käytännössä vääristyvän tilanteissa, joissa julkisista varoista (esim. kunta tai kunnan omistama osakeyhtiö) myönnetään yritykselle taloudellista etua kilpailulle vapautetulle alalle, jolla on tai voisi olla kilpailua. EU:n komission valtioneuvoston päätöksessä mukaisesti SEUT 107 artiklassa tarkoitettu etu on mikä tahansa taloudellinen hyöty, jota yritys ei olisi voinut saada tavanomaisissa markkinaolosuhteissa, toisin sanoen ilman valtion toimenpidettä. **Julkinen tuki voi muodostua monella eri tavalla, esim. ei-markkinaehtoisien lainan muodossa. On huomioitava, että myös missä tahansa muussa muodossa annettu suora tai välillinen tuki toimivalle yhtiölle voi olla kiellettyä valtiontukea, ellei sille ole yksilöityä perustetta.**

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että tilintarkastusyhteisön antamaa suositusta noudatetaan:

Suosittellemme, että Outokummun kaupunki harkitsee voisiko se määrittää tarkemmin, miten kaupunkikonsernissa toimitaan tilanteissa, jossa saatavia jää maksamatta. Tämä turvaisi sen, että myös kaupunkikonsernin asiakkaiden tasapuolinen kohtelu yhdenmukaistuu.

Tarkastuslautakunta toistaa toiveen vuokramarkkinoilla toimivien tytäryhtiöiden fuusiointimahdollisuuksien selvittämisestä.

Outokummun Energia Oy

Tarkastuslautakunnan arvio:

Outokummun Energia Oy on toimiva, luotettava ja tuottava tytäryhtiö.

Yhtiön toimintavarmuus on hyvä.

Kiinteistö Oy Kummun Kodit

Yhtiön tulos on -33 000 eur.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Kiinteistöjen käyttöaste (80,3 %) ei ole saavuttanut talousarvion tavoitetta (85 %), mutta myönteistä on, että käyttöaste on yli 80 %.

Myönteistä on, että yhtiön luottotappiot ovat verrattain pienet, ja asukaskyselyn tulokset ovat verrattain hyvät.

Yhtiö on onnistunut laskemaan lainakantaansa edellisvuoteen nähden. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä vieraan pääoman vähenemistä yhtiössä.

Outokummun Seudun Teollisuuskylä Oy

Yhtiön tulos on 58 000 eur ylijäämäinen.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Yhtiö on tuottanut voittoa, mutta varsinainen liiketoiminta on ollut tappiollista.

Myönteistä on, että tilojen käyttöaste on n. 98 % (TA-tavoite yli 90 %).

Tarkastuslautakunta pitää myönteisenä, että yhtiö on laatinut toiminnan laajentamissuunnitelman ja vision vuoteen 2025 asti. Seuraava askel on suunnitelman toteuttaminen.

Teollisuuskylä ja Business Joensuu ovat lisänneet yhteistyötä; TK on pystynyt hyödyntämään Business Joensuun asiantuntemusta.

Riskeinä ovat edelleen vanheneva rakennuskanta ja osakepääoman alasajo.

Outokummun Seurojentalo Oy

Tilikauden tulos on raskaasti tappiollinen johtuen liian suurista luottotappioista (58,5 % liikevaihdosta). Yhtiön tulos on ollut tappiollinen jo useiden vuosien ajan.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Seurojentalo Oy:n taloutta rasittaa edelleen raskas velkataakka ja käyttöasteen pieneneminen. Tarkastuslautakunta on teettänyt asiaa koskevan erillisselvityksen (Hallintosääntö 61 §).

Tarkastuslautakunta edellyttää omistajalta toimenpiteitä yhtiön oman pääoman saattamiseksi osakeyhtiölain mukaiselle tasolle.

Myönteistä on, että pitkäaikaiset vuokralaiset on saatu pidettyä.

Kiinteistö Oy Vaskikumpu

Kiinteistöt on purettu vuonna 2018, ja yhtiön toiminta on loppunut vuonna 2019 selvitystilan kautta.

Matkakumpu Oy

Matkakumpu Oy:n taloudellinen tulos talousarviovuodelta 2019 on 26 t. eur.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Matkakumpu Oy:n liikevaihto perustuu edelleen suurelta osin kaupungin ostopalveluihin (sopimus).

Yhtiö on saavuttanut talousarvion taloudellisen tavoitteen vuonna 2019. Toiminnallisia tavoitteita on jäänyt toteutumatta.

Matkailutoimialan kehitys ja kiinnostavuus -tavoitteissa ei ole onnistuttu.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että esimerkiksi Erä- ja luontokeskukseen saadaan toimintaa yritys- ja yhdistysyhteistyöllä, ml. Business Joensuun asiantuntemuksen hyödyntäminen.

Viestintätavoite on jäänyt osin saavuttamatta (uutiskirjeet); viestinnässä on kehittämisen varaa. Sosiaalisen median hyödyntämisen ja verkostomaisen työskentelyn pitäisi olla huomattavasti nykyistä vahvempaa osana markkinointia.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kaupunginhallituksen sekä elinvoima- ja omistajaohjausjaoston tulee päättää, miten yhtiön toiminta jatkuu.

Kaupungin keskusta kaivoksen suunnasta kuvattuna. Etualalla Outokummun kirkko.

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta

Uusi konserniohje on hyväksytty (kvalt 24.4.2017, § 27) ja käytössä 1.6.2017 lukien.

Sidonnaisuusrekisteri on ollut käytössä vuonna 2019. Kaikki ilmoitusvelvolliset eivät toimittaneet lakisääteisiä sidonnaisuus-ilmoituksiaan tarkastuslautakunnalle vuosien

2017–19 aikana. Ilmoituksia puuttuu edelleen neljä kappaletta 3.6.2020 mennessä.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunta pitää avoimuuden kannalta toivottavana, että konsernitilin limiitti merkitään kaupunkikonsernin yhtiökohtaisten tilinpäätösten liitetietoihin.

Vanhan Kaivoksen alue talvella. Etualalla Eero Mäkisen kivipiisto.

(Piiroskuvat: Pertsan III, kooste Pertti Hakasen asia- ja herjapiirroksista vuosilta 1990–1995 Outokummun Seudussa, viite XX.X.1995.)

SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT, TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOITA OUTOKUMMUN OSALTA:

YLEISTÄ

Vuosi 2019 oli Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän, Siun soten, kolmas varsinainen toimintavuosi. Kuntayhtymän perussopimuksen mukaan omistajakunnat asettavat sitovan talousraamin Siun sotelle. Kolmannelle toimintavuodelle asetettu taloudellinen tavoite oli todella tiukka, eikä Siun sote kyennyt muuttamaan toimintaansa niin paljon, että talousraamissa olisi pysytty, vaan kuntayhtymän tilinpäätös oli n.4 M€ negatiivinen.

SIUN SOTEN HAASTEET

Vielä tänäkin vuonna yksi Siun Soten suurista haasteista on ollut omistajille toimitettavien luotettavien talouden ja toiminnan seurantaraporttien puuttuminen.

Outokumpu on valittanut hallinto-oikeuteen perussopimuksen vastaisesta lisämaksusta. Tämä maksu on kirjattu vuoden 2019 tilinpäätöksen yli-/alijäämätilille. Oikeuden päätöstä ei ole vielä saatu.

Johtuen toistuvista alijäämäisistä tilinpäätöksistä Outokummun tulee seurata ja entistä vahvemmin pyrkiä pitämään edunvalvontaa yllä sekä mm. voimassa olevan palveluntuotantosuunnitelman 2030 toteutumisen ja tasa-arvoisen aseman säilymisen muiden laajan palvelun toimipisteiden kanssa.

Rekrytointi ja sijaisten saaminen on muodostunut suureksi ja kalliiksi ongelmaksi myös Outokummun osalta, tähän asiaan pitäisi Siun Soten puuttua tekemällä tarvittavia muutoksia toimintoissaan.

PALVELUN LAADUN JA SAATAVUUDEN MITTAAMINEN

Siun Sote ei ole valitettavasti pystynyt tuottamaan riittävän kattavaa mitattua tietoa siitä, kuinka asiakkaat kokevat tullessaan

palveluksi, tätä on luvattu vuodelle 2020 ja toivottavasti se myös saadaan.

TYÖHYVINVOINTI JA JAKSAMINEN

Työhyvinvoinnin seuranta Outokummun osalta on haasteellista, johtuen pienestä yksikkökoosta. Käytännössä iäkkäiden palveluista löytyi selkeästi edelliseen vuoteen vertailtavia tietoja. Muissa toiminnoissa on käytettävissä vain yleiset toimipaikkakohtaiset tulokset.

Vuoden lopussa alkaneet yt-neuvottelut voivat vaikuttaa myös työhyvinvointikyselyn tuloksiin.

Yhteenvetona voidaan todeta, onneksi työntekijät haluavat tehdä työtään ja kokevat työnsä palkitsevaksi. Muuten valitettavasti jo viime vuoden tarkastuskertomuksessa olleet huomiot ”Työhyvinvointikyselyssä työntekijöiden henkinen ja fyysinen jaksaminen, muutosten määrä ja niiden oikeellisuus sekä henkilökunnan kokema väkivallan määrä koetaan negatiiviseksi.” eivät ole parantuneet edellisestä vuodesta.

Siun Sote ei ole pystynyt vielä kehittämään riittävästi toimintojaan työntekijöiden aseman ja jaksamisen turvaamiseksi. Tämä ei voi olla vaikuttamatta palveluiden laatuun ja saatavuuteen.

Kunta-sote rajapinnan kehittäminen on jäänyt alkuperäisistä tavoitteista jälkeen ja siihen tarvitaan lisää panostusta koska toimiva yhteistyö on kaikkien etu.

Positiivista on, että vaikka maakunnallisesti yhteydenotot potilasasiamieheen ovat kasvaneet sosiaalihuoltoon koskevista asioista niin Outokummun kohdalla yhteydenottomäärät ovat olleet laskussa. Valitettavasti perusterveydenhoidossa yhteydenottomäärät ovat samalla linjalla maakunnan kanssa eli ne ovat kasvaneet.

Eräänä vanhuspalveluiden ongelmana on ollut koko Siun Soten olemassaolon ajan kasvanut palveluasumiseen, tehostettuun palveluasumiseen tai perhehoitoon jonottaneiden ikäihmisten määrät. Huoli hoitopaikkojen riittävydestä palveluasumisessa, tehostetussa palveluasumisessa, perhehoidossa ja terveyskeskussairaalassa on suuri.

Tarkastuslautakunta pitää huolestuttavana sitä, että muualla kuin omassa kunnassa hoidettujen potilaiden määrä on edellisestä vuodesta kasvanut (2018: 30% ja 2019: 33%) omien tilojen ja henkilökunnan puutteiden vuoksi.

Positiivisena voidaan sanoa, että lastensuojelun asiakkaana olevien lasten määrä lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää kohden on laskenut edellisestä vuodesta ollen laskentapäivänä (15.12.2019) 31 asiakasta. Huomionarvoista on, että STM 2019:8 julkaisemassa Lastensuojelun laatusuosituksen suosittelemaan asiakkuuksien lukumäärään (25) ei ole vielä päästy. Lastensuojelun palvelutarpeen arvioinnissa ei ole pystytty noudattamaan kolmen kuukauden määräaika. Varhaisentuen osalta Outokummussa on pysytty määräajassa. Määräajan ylittämisen yleisimmät syyt olivat resurssivaje.

Tarkastuslautakunta haluaa tuoda esille **Sosiaali- ja potilasasiamiehen raportin** pohdinnasta nousseita asioita.

”Sosiaali- ja potilasasiamiehille yhteydenotoissa ja kuntakyselyssä on tullut huolestuttavasti esille henkilökuntapula ikäihmisten palveluissa ja terveyskeskussairaaloissa. Kaikkia hoitopaikkoja ei ole voitu täyttää hoitajapulan vuoksi, mikä luonnollisesti heikentää ikäihmisten palvelujen saatavuutta.”

”Lastensuojelun henkilöstöresurssien vähyys tuli esille myös vuoden 2019 kuntakyselyssä kuten edellisenäkin vuonna. Vuoden 2019

lopussa avoimien lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden virkojen määrä oli yksi, kun se vuotta aikaisemmin oli viisi. Siinä mielessä henkilöstötilanne näyttäisi hieman parantuneen. Sosiaali- ja potilasasiamiehille tulleiden yhteydenottojen perusteella lastensuojelussa tulisi erityisesti kiinnittää huomiota asiakkaiden neuvontaan ja ohjaukseen. Olisiko lastensuojelun eri prosesseista mahdollista laatia palvelukuvauksia, joiden perusteella asiakasperheet pystyisivät hahmottamaan lastensuojeluasian etenemisen vaiheet. Lastensuojelua koskevista yhteydenotoista on ilmaistu tyytymättömyyttä lastensuojelun menettelytapoihin lasta/lapsia ja perhettä kohtaan lastensuojelun tarpeen selvittämisessä ja toimenpiteiden täytäntöönpanossa. Lastensuojelun keskeinen periaate on hienovaraisuus lasten ja perheiden kanssa toimimisessa.”

”Yhteydenottojen perusteella asiakkaiden neuvontavelvollisuuden toteuttamisessa on edelleen kehitettävää sosiaalihuollon kaikissa palveluissa. Vammaispalveluja koskevista yhteydenotoista neuvonnan ja tiedottamisen tarve on ollut yksi keskeinen yhteydenottojen syy. Myös kuulemisessa ja palvelujen järjestämisessä ovat asiakkaat kokeneet tulleensa syrjäytetyiksi. Päätöksenteossa asiakkaan kuuleminen ja mahdollisuus osallistua päätöksentekoon on keskeistä asiakkaan oikeuksien toteutumisen kannalta.

Asiakaslain ja potilaslain mukaan asiakkaalla ja potilaalla on oikeus saada laadultaan hyvää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelua ja hyvää kohtelua ilman syrjintää. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa on tärkeää käydä jatkuvaa keskustelua siitä, millä toimenpiteillä asiakkaiden ja potilaiden palvelua ja kohtelua parannettaisiin.

Asiamiehille tulleiden yhteydenottojen mukaan terveyspalvelujen saatavuus on vuoden 2019 aikana heikentynyt kunnissa. Varakkaamat henkilöt päätyvät yksityis palvelujen käyttöön,

mikä keventää julkisen puolen paineita. Erityisesti paljon palveluja tarvitsevat potilaat ovat olleet ongelmissa, kun heitä ohjataan palvelusta toiseen ilman, että saavat tarvitsemaansa apua. Siun soten käynnistämä yhteisasiakasprosessi on ollut erinomainen apu paljon palveluja tarvitsevien palvelutarpeen kartoittamisessa ja heidän palvelujensa kokoamisessa toimivaksi kokonaisuudeksi.”

Seuraavassa ovat otteina selvityksen tiedoista taulukot 2, 3, 12 ja 13.

Suositus:

Tarkastuslautakunta suosittaa kaikille valtuutetuille perehtymistä Sosiaali- ja potilasasiamiehen selvitykseen toimintavuodelta 2019. Muita raportteja Siun Soten toiminnasta asiakasnäkökulmasta ei ole helposti saatavilla.

Tarkastuslautakunta pitää myös tärkeänä, että Siun Soten toimintaa seurataan aktiivisesti yhteistyössä kuntayhtymän kanssa talouden, toiminnan ja palveluiden saatavuuden turvaamiseksi Outokummussa. Suositamme, että Outokummun kaupunki ottaa aktiivisen roolin kuntayhtymän perussopimuksen muuttamiseksi. Kuntayhtymän hallituksessa tulee olla edustus jokaisesta omistajakunnasta. Tällä hetkellä koko läntinen alue (Heinävesi, Liperi, Outokumpu ja Polvijärvi) on ilman varsinaista, äänivaltaista jäsentä.

Taulukko 2. Sosiaalihuoltoa koskevat yhteydenotot kunnittain vuosina 2017-2019

	v. 2017	v. 2018	V. 2019
Outokumpu	25	29	18

Taulukko 3. Perusterveydenhuoltoa koskevien yhteydenottojen määrät kunnittain 2017-2019

	2017	2018	2019
Outokumpu	28	30	34

Taulukko 12. Hoitopaikkojen riittävyys palveluasumisessa, tehostetussa palveluasumisessa, perhehoidossa ja terveyskeskussairaalaissa

	Onko kuntanne ikäihmisille ollut käytettävissä riittävästi sopivia palveluasumisen, tehostetun palveluasumisen, perhehoidon ja terveyskeskussairaalan hoitopaikkoja?				Jos sopivia edellä mainittuja hoitopaikkoja ei ollut riittävästi vuonna 2019, niin mistä se johtuu?
	Palveluasum.	Tehost. palv.as.	Perhehoito	Terveyskeskus-sairaala	
Heinävesi	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	
Ilomantsi	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	
Joensuu	Ei	Ei	Kyllä	Ei	paikat ovat olleet täynnä
Kontiolahti	Ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä	
Outokumpu	Ei	Ei	Kyllä	Kyllä	sekä omat että yksityiset paikat olleet täynnä tai hoitajapulan vuoksi kaikki paikat eivät käytettävissä. Outokummussa ei yksityisiä hoitokoteja -> ikäihmiset eivät halua lähteä omalta paikkakunnalta pois.
Juuka	Ei*	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kaikki paikat ovat olleet täynnä tai paikkoja ei ole voitu täyttää hoitajapulan takia
Kitee	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	
Lieksa	Ei*	Ei*	Kyllä	Kyllä	Kaikki paikat ovat olleet täynnä tai paikkoja ei ole voitu täyttää hoitajapulan takia
Liperi	Ei*	Ei*	Kyllä	Kyllä	sekä omat että yksityiset paikat olleet täynnä tai hoitajapulan vuoksi kaikki paikat eivät käytettävissä
Nurmes	Kyllä	Kyllä	Ei	Kyllä	Kaikki paikat ovat olleet täynnä tai paikkoja ei ole voitu täyttää hoitajapulan takia
Polvijärvi	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	
Rääkkylä	Ei	Ei	Ei	Kyllä	paikat ovat olleet täynnä
Tohmajärvi	Ei	Ei	Ei	Kyllä	paikat ovat olleet täynnä
Valtimo	Kyllä	Kyllä	Ei	Kyllä	Kaikki paikat ovat olleet täynnä tai paikkoja ei ole voitu täyttää hoitajapulan takia

*ajoittain puutetta

Taulukko 13. Palveluasumiseen, tehostettuun palveluasumiseen tai perhehoitoon jonottaneiden ikäihmisten määrät vuosien 2017-2019 lopussa

	Kuinka moni ikäihminen oli jonottamassa paikkaa palveluasumiseen, tehostetun palveluasumiseen tai perhehoitoon 31.12.		
	v. 2017*	v. 2018	v. 2019
Heinävesi	2	0	5
Ilomantsi	15	2	10
Joensuu	76	77	90
Kontiolahti	9	5	1
Outokumpu	5	10	11
Juuka	1	4	2
Kitee	30	13	23
Lieksa	10	27	30
Liperi	6	17	9
Nurmes	17	5	12
Polvijärvi	0	6	1
Rääkkylä	0	0	3
Tohmajärvi	0	0	2
Valtimo	3	3	0

* vuoden 2017 kuntakyselyssä ei kysytty perhehoitovaihtoehtoa

Kiitokset

Tarkastuslautakunta kiittää Outokummun kaupungin henkilöstöä, luottamushenkilöitä, tilintarkastajia sekä muita tarkastustoimessa mukana olleita hyvästä yhteistyöstä.

Allekirjoitukset

Outokummussa 3.6.2020

Sirkka-Liisa Kolehmainen
Puheenjohtaja

Jari Turpeinen
Varapuheenjohtaja

Lasse Pouhula
jäsen

Erkki Räsänen
jäsen

Lilja Surakka
jäsen